

Олександр ДЕПУТАТ

здобувач освітньо-професійної
програми «Фінансова грамотність», ЗУНУ

Михайло КУЗЬМУК

здобувач освітньо-професійної
програми «Фінансова грамотність», ЗУНУ

Науковий керівник – к. е. н., професор, професор кафедри
менеджменту, публічного управління
та персоналу ЗУНУ Євген КАЧАН

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ НА РОБОЧОМУ МІСЦІ

Навчання на робочому місці – це форма професійного навчання, що здійснюється безпосередньо в процесі виконання трудових обов'язків, в умовах реального робочого середовища. Воно є одним із найефективніших інструментів підвищення кваліфікації, оскільки дозволяє працівникам не лише здобувати нові знання, але й одразу застосовувати їх на практиці.

Головною ознакою навчання на робочому місці є його практична спрямованість. Зміст такого навчання безпосередньо пов'язаний з посадовими функціями працівника, технологічними процесами та потребами закладу освіти. Залежно від мети та особливостей організації, воно може мати різні форми: наставництво, стажування, ротація посад, участь у проєктах, спільне виконання завдань із більш досвідченими колегами.

Цей тип навчання вирізняється тим, що інтегрований у процес трудової діяльності, що дає змогу знизити витрати на підвищення кваліфікації, уникнути відриву працівників від виробничого процесу та максимально адаптувати зміст навчання до конкретних професійних умов.

Крім того, навчання на робочому місці сприяє формуванню професійної ідентичності, розвитку командної взаємодії, адаптації до інновацій і змін у сфері професійної освіти. Така форма навчання є особливо актуальною для закладів професійної освіти,

де практична складова є ключовою у професійній підготовці не лише здобувачів освіти, а й педагогічного персоналу.

Навчання на робочому місці є важливою складовою системи професійного розвитку, яка поєднує теорію з практикою, забезпечує безперервність освітнього процесу та сприяє зростанню якості кадрового потенціалу [1, с. 15].

У контексті сучасних підходів до управління персоналом, навчання на робочому місці розглядається як стратегічний ресурс розвитку організації, що забезпечує швидке реагування на зміни у професійному середовищі. Цей тип навчання є частиною неформального або інформального навчання, яке відбувається природно в процесі щоденної діяльності працівника.

Сутність навчання на робочому місці полягає в тому, що працівник засвоює нові професійні знання, навички та способи дій у реальних умовах праці, використовуючи наявні ресурси, досвід колег та актуальні виробничі ситуації. Це дозволяє досягати високого рівня релевантності навчального контенту та його миттєвої практичної цінності.

Однією з важливих особливостей навчання на робочому місці є його індивідуалізований характер. Працівник навчається у своєму темпі, з урахуванням власного досвіду, рівня підготовки та посадових обов'язків. Таким чином, це навчання відповідає принципам андрагогіки – науки про освіту дорослих, де пріоритетом є практичність, самостійність і мотивація до розвитку.

Також характерною рисою навчання на робочому місці є висока інтеграція із виробничим процесом. У контексті закладів професійної освіти це сприяє не лише розвитку самого працівника, а й зростанню загальної ефективності освітньої установи, оскільки отримані знання та навички одразу трансформуються у якісніші освітні послуги.

У сучасних умовах зростає роль цифрових технологій, які дають змогу організовувати гібридні форми навчання на робочому місці – поєднуючи традиційне практичне навчання з онлайн-ресурсами, вебінарами, цифровими симуляторами тощо. Це

відкриває нові можливості для персоналізованого і безперервного професійного вдосконалення.

Навчання на робочому місці – це не лише ефективний інструмент професійного розвитку, а й гнучка, адаптивна форма підготовки кадрів, яка відповідає потребам як окремого працівника, так і закладу освіти в цілому.

Навчання на робочому місці – це не лише інструмент професійного вдосконалення, а й невід’ємна частина культури постійного розвитку персоналу, що формується в організації. Воно має інтегративний характер, поєднуючи розвиток фахових компетентностей із соціальним навчанням – через спілкування, обмін досвідом, спостереження та залучення до спільного вирішення завдань [2, с. 226].

У контексті закладів професійної освіти така форма навчання особливо актуальна, адже дозволяє створити умови для неперервного професійного зростання педагогічних працівників безпосередньо в освітньому середовищі. Це сприяє швидшому впровадженню інновацій, адаптації до нових програм, технологій і вимог державних стандартів.

Ще однією суттєвою рисою навчання на робочому місці є його контекстуальність – воно завжди пов’язане з конкретною ситуацією, робочим місцем, структурою організації. Це означає, що зміст і методи навчання мають високу прикладну цінність, на відміну від формального навчання, яке часто є абстрактним або загальним.

Навчання такого типу може бути як формалізованим, тобто запланованим і організованим адміністрацією закладу (наприклад, інструктаж, стажування, програми наставництва), так і неформальним, що виникає стихійно – через практику, спілкування, виконання нових завдань. Цей широкий спектр форм робить навчання на робочому місці надзвичайно гнучким і адаптивним до потреб кожного працівника.

Крім того, даний тип навчання сприяє саморефлексії та розвитку відповідальності за власне професійне зростання, оскільки працівники самі залучаються до процесу аналізу.

Отже, навчання на робочому місці – це не лише процес передачі знань, а й середовище, яке підтримує ініціативність, самостійність та активну професійну позицію працівника.

Список використаних джерел:

1. Божко Н. В. Планування професійного розвитку педагога професійного навчання. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2024. № 82. С. 14-23.

2. Маринченко І. В. Розвиток педагогічної майстерності майбутніх педагогів професійного навчання в умовах освітніх трансформацій. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. № 7. С. 225-241.